

บทเรียนองค์ความรู้ด้านเกษตรผสมผสาน
องค์ความรู้เรื่องอนุรักษ์ดินและน้ำ

1. ชื่อ- นามสกุล นายวิรัตน์ จินลักษณะ เลขบัตรประชาชน 3260200258136

2. ที่อยู่ 133 หมู่ที่ 6 ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

3. จำนวนพื้นที่ 32 ไร่ พิกัด 0740065, 1565518

4. บริบทพื้นที่

เป็นพื้นที่ดินเปรี้ยว มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การใช้ที่ดิน

- ที่นา 4 ไร่ กลุ่มชุดดิน 11 ชุดดิน รังสิต

ผลวิเคราะห์ดิน pH = 4.7 LR (ปูนมาร์ล) = 1,584 กก./ไร่ OM = 2.5 % P₂O₅ = 3 ppm K₂O = 50 ppm Ca = 4,050 ppm Ec = 0.1089

- ที่ปลูกพืชผักและไม้ผลยืนต้น 8 ไร่ กลุ่มชุดดิน 11 ชุดดิน รังสิต

ผลวิเคราะห์ดิน pH = 4.7 LR (ปูนมาร์ล) = 1,584 กก./ไร่ OM = 2.5 % P₂O₅ = 3 ppm K₂O = 50 ppm Ca = 4,050 ppm Ec = 0.1089

- พื้นที่บ่อน้ำ / ท้องร่องหรือคูน้ำ 18 ไร่

- ที่อยู่อาศัย / ปลูกสร้างโรงเรือน 2 ไร่

5. การดำเนินการในองค์ความรู้เรื่องอนุรักษ์ดินและน้ำ

แนวคิดของนายวิรัตน์ จินลักษณะ (วิสัยทัศน์ แรงบันดาลใจ)

❌ วิสัยทัศน์ดำรงชีวิตแบบพอเพียง กินอยู่อย่างประหยัด ห่างไกลอบายมุข เพิ่มพูน
ประสบการณ์แสวงหาความรู้ ใฝ่ใจสังเกต เรียนรู้ควบคู่กับการผลิต

❌ แรงบันดาลใจ ได้รับพระราชทานเงินทุน จำนวน 5,000 บาท จาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้เกิดแรงบันดาลใจมุ่งมั่นใน การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

6. เทคนิค วิธีการในการดำเนินงาน

ปี พ.ศ. 2538 ได้เข้าร่วมกับการปรับโครงสร้างลดพื้นที่การทำนา ทำไร่นาสวนผสม (คปร.) ใน
โครงการพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ (ใช้สัดส่วน 30 - 30 - 30 - 10) ช่วงแรกได้แบ่งทำเพียง 15 ไร่
จากเนื้อที่ 29 ไร่ และได้รับพระราชทานเงินทุน จำนวน 5,000 บาท ทำให้เกิดแรงบันดาลใจมุ่งมั่นใน
การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งในช่วงแรกได้เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ปลูกผักขาย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2540
ได้ขยายพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมเป็น 32 ไร่เต็ม โดยทำนา ขุดบ่อเลี้ยงปลา ขนาดใหญ่ 8 บ่อ เลี้ยงปลา
ทุกบ่อ นำปลาที่เลี้ยงมาแปรรูปจำหน่ายรวมถึงขายสด และปลูกพืชสวนหลากหลายชนิดจากรายรับที่ได้หลาย
ทาง จึงได้คิดทำบัญชีของครอบครัวสำหรับบันทึกเพื่อให้สามารถรู้ต้นทุนและผลกำไรในแต่ละเดือน ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ในการลงทุนระยะยาวและการวางแผนต่อไป

เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการดิน

- Ø การปรับปรุงดินเปรี้ยวด้วยการใช้ปูนมาร์ล ปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ
- Ø การตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินเพื่อเลือกพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับสภาพดิน
- Ø การดูแลรักษาดิน โดยการลดละเลิกการใช้สารเคมี
- Ø การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

7. ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น และปัญหาอุปสรรค ข้อควรระวัง รวมทั้งการแก้ไข้ปัญหา

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

1. ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีธาตุอาหารเพิ่มมากขึ้น
2. ผลผลิตทางการเกษตร ทั้งด้านพืชและด้านประมงเพิ่มขึ้น
3. ลดต้นทุนในการผลิตด้านการเกษตร
4. ครอบครัวมีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ มีรายได้จากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ปลาหมักแดดเดียว ปลาเค็ม มะดันแช่อิ่ม มะม่วงแช่อิ่ม ฯลฯ และจำหน่ายได้ตลอดปีทำให้มีรายได้สุทธิ 17,000-18,000 บาท /เดือน (เดิม 3,000 บาท/เดือน)

5. มีความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ในการทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาอุปสรรค

1. สภาพดินไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก (ดินเปรี้ยว)
2. ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม)
3. ต้นทุนการผลิตสูง

ข้อควรระวัง

1. ควรปรับปรุงบำรุงดินก่อนทำการเพาะปลูกพืช
2. ลด ละ เลิกการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย

การแก้ไข้ปัญหา

1. ตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อให้ทราบถึงสภาพของดิน นำไปสู่การปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชแต่ละชนิด
2. ติดตามข่าวสารสภาพของดิน ฟ้า อากาศ เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์นั้นๆ
3. ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยปรับเปลี่ยนมาใช้สารอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

8. การวิเคราะห์เงื่อนไข หรือปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ (ทั้งภายในและภายนอก)

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ (ภายใน)

- ตัวเกษตรกรและครอบครัว มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดคติเตือนใจที่ว่า "ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน"

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ (ภายนอก)

- ได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากหน่วยงานจากภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

9. บทสรุป

- ความสำคัญขององค์ความรู้ที่ถอดบทเรียนได้คือ

๓ การนำเทคโนโลยีการจัดการดินร่วมกับการทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สามารถเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยัง นำพาตนเองรวมทั้งครอบครัวให้หลุดพ้นจากความยากจน จนสามารถพึ่งพาตนเองได้และยังเป็นแบบอย่างให้ เกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงมาเรียนรู้เพื่อปฏิบัติตาม

- สิ่งที่มีคุณค่าสำหรับตนเอง ผู้อื่น และสังคม

๓ เป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนอำเภอปากพลี เพื่อขยายผลการเรียนรู้ให้เกษตรกรมีความรู้ ความ เข้าใจในการปรับปรุงบำรุงดิน และการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รางวัลและประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

1. เกษตรกรดีเด่น สาขาไร่นาสวนผสมระดับจังหวัด ปี 2545 และ ปี 2551
2. เกษตรกรดีเด่น สาขาไร่นาสวนผสมระดับภาค ปี 2545
3. เกษตรกรศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนดีเด่น รางวัลที่ 1
4. เกษตรกรตัวอย่างของ ส.ป.ก. (ด้านอาชีพการเกษตร) ประจำปี 2547
5. เกษตรกรคนเก่งของ ธ.ก.ส.
6. เป็นตัวแทนการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่) ของจังหวัดนครนายก ปี 2550
7. เป็นตัวแทนของจังหวัดนครนายก ในการเข้ารับการคัดเลือกเป็นปราชญ์เกษตรของ แผ่นดิน สาขา ปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภาคการเกษตรไทย

ปัจจุบัน

1. เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่นักเรียน เกษตรกรทั่วไป และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ หรือกลุ่มบุคคลที่สนใจทั่วไป
2. ทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ได้แก่ การเลี้ยงปลาในกระชัง เลี้ยงกบ การทำสวนผลไม้ การทำนา การปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกพืชสมุนไพร การทำผลไม้แช่อิ่ม การผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพ การแปรรูปปลา เช่น ปลาเค็ม ปลานิลแดดเดียว ฯ
3. เป็นหมอดินอาสา และวิทยากรหมอดิน
4. ประมงอาสาประจำตำบล
5. อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน (อสปท.)
6. เป็นคณะกรรมการของสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาปากพลี
7. ประธานผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านดอนเจริญ อำเภอเมือง นครนายก จังหวัดนครนายก
8. ประธานคณะกรรมการเครือข่ายดูแลการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจภาคประชาชน
9. เป็นผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน

10. คำแนะนำ หรือ ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

11. ภาคผนวก

“เมื่อมีวันนี้ たらบใดที่ยังมีพຽงนี้ เรายังมีโอกาศ อย่าท้อ”

นายวิรัตน์ จินลักษณะ